

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова вченої ради юридичного факультету

професор Віталій ВДОВІЧЕН

Протокол № 1 від 31 серпня 2022

ПРОГРАМА

УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право,

ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право,

ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29

Міжнародні відносини

ЧЕРНІВЦІ, 2022

Загальні положення

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти регулюється Законом України «Про вищу освіту», Положенням про організацію освітнього процесу (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 30.09.2019 р., протокол № 9), Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 25.05.2020 р., протокол № 5), Положенням про технологію електронного навчання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 24.04.2018 р., протокол № 5), Правилами академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2019 р.).

Атестація випускників, які здобувають ступінь вищої освіти магістра, здійснюється екзаменаційною комісією на підставі оцінки рівня загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів, передбачених освітніми програмами Право за спеціальністю 081 Право, Медіація за спеціальністю 081 Право та Міжнародне право спеціальністю 293 Міжнародне право для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Підсумкова атестація передбачена освітньо-професійними програмами «Право», «Медіація», «Міжнародне право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка проводиться у вигляді університетського атестаційного іспиту у формі комп'ютерного тестування за принципами ЗНО.

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція прав людини: методологія тлумачення і застосування», «Інструменти альтернативного вирішення спорів», «Професійна відповідальність правника», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування».

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція прав людини: методологія тлумачення і застосування», «Alternative Dispute Resolution Tools (Інструменти альтернативного вирішення спорів)», «Професійна відповідальність правника-медіатора», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Кримінальна

юстиція», «Медіація як цінність».

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція прав людини: методологія тлумачення і застосування», «Методологічне дослідження в юридичній науці», «Професійна відповідальність правника», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Європейське кримінальне право», «Структура ЄС», «Європейське комерційне право», «Академічна культура та етика у вищій школі», «Європейське фінансове право», «Академічне юридичне письмо (Academic Legal writing)», «Громадянство в ЄС».

Форма університетського атестаційного іспиту – комп'ютерне тестування за принципами ЗНО – уможливорює реальне дотримання академічної доброчесності усіма особами, що його складатимуть.

Тест для кожної особи, яка навчається за ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини і складатиме університетський атестаційний іспит, буде сформований комп'ютерною програмою методом випадкової вибірки завдань та складатиметься із 100 окремих завдань: 80 завдань-тестів для заміру знання і розуміння здобувачем права та 20 завдань-кейсів на застосування здобувачем права, також адаптованих для комп'ютерного оцінювання.

Особливістю компонування 80 тестових завдань першої частини тесту є те, що у них будуть рівномірно представлені усі обов'язкові компоненти освітніх програм та 20 завдань-кейсів.

Всього тестова база університетського іспиту нараховуватиме 700 тестових завдань.

Атестація завершується видачою документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра за відповідною освітньою програмою та спеціальністю.

Підсумкова атестація здійснюється відкрито і публічно.

Критерії оцінювання відповідей здобувачів під час університетського атестаційного іспиту

Відповідно до *Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії*, затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 25 квітня 2020 року, оцінювання результатів складання університетського атестаційного іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань: за національною (4 бальною) шкалою, 100 бальною університетською та шкалою ЄКТС.

Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 80 завдань тестів першого типу складає 0,75 бала. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання цього блоку може скласти 60 балів. Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 20 завдань-кейсів складає 2 бали. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання – кейси, може скласти 40 балів.

Для виставлення підсумкової оцінки особі, яка складає університетський атестаційний іспит, застосовується кумулятивний метод (додавання одержаних результатів за обидві частини тесту).

Повторне складання (перескладання) університетського атестаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	F (0-49)	незадовільно

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА

**Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Право»
спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право**

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія).

Право України, 2011. № 10. С.168-184.

2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.

3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.

4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг.ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверєв, М.Козюбра, Ю.Матвєєва, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144 с.

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення і застосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедент на практика*?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересіву тлумаченні права ЄСПЛ.

14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

Рекомендована література

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / [О.Л. Жуковська (уклад. і наук.ред.)]. Київ: ЗАТ "Віпол", 2004. 960 с.
3. І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. Місце інструментів альтернативного вирішення спорів в системі захисту людських прав, свобод та інтересів.
2. Природа (властивості) інструментів альтернативного вирішення спорів.
3. Природа (властивості) та ознаки правового конфлікту (спору).
4. Типи правових конфліктів та управління ними.
5. Етичні стандарти правника та етичні стандарти медіатора.
6. Поняття, природа та моделі відновного правосуддя як інструменту альтернативного вирішення спорів.
7. Поняття, природа та моделі медіації як інструменту альтернативного вирішення спорів.
8. Поняття, природа та моделі переговорів як інструменту альтернативного вирішення спорів.
9. Поняття, природа та особливості міжнародного комерційного арбітражу як інструменту альтернативного вирішення спорів.
10. Поняття, природа та особливості третейського судочинства як інструменту альтернативного вирішення спорів.
11. Поняття, природа та моделі гідридних (колаборативних) процедур як інструментів альтернативного вирішення спорів.
12. Основні критерії арбітрабельності спорів та їх особливості.
13. Основні критерії медіабельності спорів та їх особливості.
14. Основні особливості правових статусів судді, арбітра та медіатора.
15. Міжнародні та національні правові стандарти медіації.

Рекомендована література

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник./ [М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]; Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навчальний посібник / Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко- Зелінської. Хмельницький: Хмел. ун-т управл. і права, 2017. 234 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

IV. Професійна відповідальність правника

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника
2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника
3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника
4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника
5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника
6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника
7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника
8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці
9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника
10. Етичні засади здійснення медіації
11. Професійна відповідальність правника-медіатора
12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів
13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів
14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів
15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх

- справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.
2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.
  3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової літератури, 2019. 251 с.
  4. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарев, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
  5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
  6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України
8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосовування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства

13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н.Б.Писаренко. Харків: Право, 2019.190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022.1256 с.

VI. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації з врахуванням останніх
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових

договорів.

10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.

11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.

12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.

13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.

14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.

15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах

Рекомендована література

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірної регуляції приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.

2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2019. С. 38-42.

3. Харитоновна О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VII. Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологічні засади дослідження практики здійснення кваліфікації кримінальних правопорушень

2. Методологічні засади дослідження практики застосування покарання

3. Методологічні засади дослідження обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство

4. Методологічні засади дослідження практики застосування заходів медичного характеру та примусового лікування

5. Методологічні засади дослідження практики застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

6.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону життя особи
7.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону здоров'я особи
8.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону волі, честі та гідності особи
9.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону статевої свободи та статевої недоторканості особи
10.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону власності
11.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону громадської безпеки
12.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону громадського порядку
13.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону моральності
14.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері службової діяльності
15.   Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Рекомендована література

- 1   Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін .; Київ : Норма права, 2022. 278 с
- 2   Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. С. 186-187
- 3   Литвинов О. М. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навч. посіб.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 448 с.
- 4   Панов М. І. Проблеми методології науки кримінального права : вибр. наук. пр. М. І. Панов ; [уклад.: Г. М. Анісімов, В. В. Гальцова ; передм. О. В. Петришина, В. І. Борисова]. Харків : Право, 2018. 472 с.
- 5   Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.Я. Борисов та ін., за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 6-те видане, перероблене і доповнення. Харків: Право, 2020. 584 с.
- 6   Кримінальне право України: Особлива частина : підручник. В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків. : Право, 2020. 768 с.
- 7   Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.

**Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП Медіація
спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право**

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.
2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му

пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.

3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.

4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверєв, М.Козюбра, Ю.Матвеєва, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Киево-Могилянська академія». Київ, 2020.144 с.

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення і застосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедентна* практика?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересіву тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.

15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

Рекомендована література

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / [О.Л. Жуковська (уклад. і наук.ред.)]. Київ: ЗАТ "Віпол", 2004. 960 с.
3. І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. Місце інструментів альтернативного вирішення спорів в системі захисту людських прав, свобод та інтересів.
2. Природа (властивості) інструментів альтернативного вирішення спорів.
3. Природа (властивості) та ознаки правового конфлікту (спору).
4. Типи правових конфліктів та управління ними.
5. Етичні стандарти правника та етичні стандарти медіатора.
6. Поняття, природа та моделі відновного правосуддя як інструменту альтернативного вирішення спорів.
7. Поняття, природа та моделі медіації як інструменту альтернативного вирішення спорів.
8. Поняття, природа та моделі переговорів як інструменту альтернативного вирішення спорів.
9. Поняття, природа та особливості міжнародного комерційного арбітражу як інструменту альтернативного вирішення спорів.
10. Поняття, природа та особливості третейського судочинства як інструменту альтернативного вирішення спорів.
11. Поняття, природа та моделі гідридних (колаборативних) процедур як інструментів альтернативного вирішення спорів.
12. Основні критерії арбітрабельності спорів та їх особливості.
13. Основні критерії медіабельності спорів та їх особливості.
14. Основні особливості правових статусів судді, арбітра та медіатора.
15. Міжнародні та національні правові стандарти медіації.

Рекомендована література

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник. / [М.Я. Білак, Ю.Д. Притика, О.М. Спектор, М.М. Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д. Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

2. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]; Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навчальний посібник / Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко- Зелінської. Хмельницький: Хмел. ун-т управл. і права, 2017. 234 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

IV. Професійна відповідальність правника-медіатора

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника
2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника
3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника
4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника
5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника
6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника
7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника
8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці
9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника
10. Етичні засади здійснення медіації
11. Професійна відповідальність правника-медіатора
12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів
13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів
14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів
15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.
2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.

3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової л-ри, 2019. 251 с.
4. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України
8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосовування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства
13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2019. 190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022. 1256 с.

VI. Медіація як цінність

1. Медіація як світоглядний переворот.
2. Медіація як заперечення насильницьких порядків у суспільстві.
3. Медіація як вияв суб'єктності індивіда та заперечення патерналізму.
4. Спонтанність медіації.
5. Діалогічність (інтерсуб'єктивність) медіації.
6. Медіація як форма свободи.
7. Справедливість медіації.
8. Людське право на медіацію.
9. Особлива (подвійна) природа медіації як цінності.
10. Необхідність державно-приватного партнерства у сфері медіації.
11. Антропосоціокультурне поняття медіації як технік та технологій.
12. Міждисциплінарність медіації.
13. Довіра і соціальне партнерство як засадничі парадигми медіації.
14. Спадкоємність і мультикультурність медіації.
15. Медіація та судочинство як конкурентні взаємодоповнюючі цінності.

Рекомендована література

1. Закон України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 7, ст.51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Гаврилюк Р. Зумовленість правової природи медіації буттєвим устроєм людського світу. Право України. 2018. № 5. С. 181-195.
3. Гаврилюк Р. Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людини. Право України. 2018. № 3. С. 128-143.

4. Пацурківський Петро, Гаврилюк Руслана. Людське право на медіацію. Право України. 2020. №7. С. 212-229.

5. 4. Пацурківський Петро, Гаврилюк Руслана. Правосуддя та медіація як конкурентні взаємодоповнюючі системи вирішення конфліктів (спорів) у суспільстві. Право України. 2022. №2. С. 143-160.

VII. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації з врахуванням останніх
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.
10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.
11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.
12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.
13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.
14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.
15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах

Рекомендована література

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірною регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2019. С. 38-42.
3. Харитонова О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VIII. Кримінальна юстиція

1. Принципи діяльності органів кримінальної юстиції з протидії злочинності
2. Міжнародні та європейські стандарти інституцій кримінальної юстиції
3. Правове забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції з протидії злочинності
4. Докази і доказування у кримінальному провадженні
5. Методологія та форми реалізації кримінальної відповідальності
6. Консенсуальні процедури у кримінальному провадженні
7. Соціальна роль суб'єктів кримінальної юстиції
8. Органи досудового розслідування кримінальних правопорушень
9. Завдання та принципи діяльності органів прокуратури
10. Реалізація функцій захисту та надання правової допомоги під час кримінальних проваджень
11. Стадії кримінального судочинства
12. Методологія та методика призначення покарання
13. Міжнародні стандарти та моделі антикорупційних інституцій
14. Пенітенціарна система України
15. Європейські стандарти пробації

Рекомендована література

1. Вапнярчук В.В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Харків: Юрайт, 2017. 408с.
2. Гловюк І.В., Лащук Н.Р. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні. В-во «БОНА», 2021. 388 с.

3. Дрозд, В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики: монографія. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2018. 448 с.
4. Єрохін, В. В. Захисник як учасник кримінального провадження: моногр. / В. В. Єрохін, О. О. Юхно; за заг. ред. О. О. Юхна; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Панов, 2018. 240 с.
5. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.
6. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін .; Київ : Норма права, 2022. 278 с
7. Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. С. 186-187

**Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Міжнародне право»
спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні
відносини**

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.

13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.
2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.
3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.
4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверєв, М.Козюбра, Ю.Матвеєва, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення і застосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедентна* практика?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.

6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова
11. звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів у тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

Рекомендована література

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / [О.Л. Жуковська (уклад. і наук.ред.)]. Київ: ЗАТ "Віпол", 2004. 960 с.
3. І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Методологічне дослідження в юридичній науці

1. Сутність та система методології юридичної науки.
2. Праворозуміння як ключовий чинник методології юридичної науки.
3. Структура методології юридичної науки.
4. Позитивістська парадигма в юридичній науці.
5. Діалектика як методологічна основа юридичних досліджень.
6. Класифікація методів юридичної науки.
7. Інтегративне праворозуміння в контексті феноменологічного осягнення права.
8. Природно-правова концепція як методологічна основа юридичних досліджень.
9. Методологічна традиція парадигми природного права.
10. Право як міра свободи у природно-правовій концепції.

11. Справедливість як правовий феномен.
12. Рівність як категорія природного права.
13. Онтологічні аспекти методології в юридичній науці.
14. Гносеологічні аспекти методології в юридичній науці.
15. Природно-правова парадигма осмислення порівняльно-правової проблематики.

Рекомендована література

1. Балинська О.М. Методологія сучасного правознавства: посібник / О. М. Балинська, В. А. Яценко; за заг. ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 372 с.
2. Гаврилюк Р. А. Методологическая традиция доктрины естественного права : монографія. Черновці : Черновицкий нац. ун-т, 2012. 788 с.
3. Карвацька С.Б. Проблема дивергенції історичної та юридичної герменевтики у концепції Х.-Г.Гадамера. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 765: Правознавство. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. С. 18-25.
4. Костицький М. В. Логіка як методологія наукового пізнання. Філософські та методологічні проблеми права. 2014 .№ .С. 3-13
5. Кельман Михайло. Методологічні засади юридичної науки. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки”. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки”. 2020. Т. 7. № 1. С. 37-42

IV. Професійна відповідальність правника

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника
2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника
3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника
4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника
5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника
6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника
7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника
8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці
9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника
10. Етичні засади здійснення медіації
11. Професійна відповідальність правника-медіатора
12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів
13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів

14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів
15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.
2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.
3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової л-ри, 2019. 251 с.
4. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України

8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства
13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2019. 190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022. 1256 с.

VI. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють

відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності

7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації.

8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації

9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.

10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.

11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.

12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.

13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.

14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.

15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах.

Рекомендована література:

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірного регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.

2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. Приватне право і підприємництво. 2019. С. 38-42.

3. Харитонова О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VII. Європейське кримінальне право

1. Визначення поняття - Простір свободи, безпеки та юстиції ЄС.
2. Поліцейське право ЄС.
3. Лісабонський договір 2009 року: основні принципи європейського кримінального права.
4. Адвокатура в ЄС.
5. Кримінально-правова кваліфікація злочинних діянь в законодавстві ЄС.
6. Гармонізація кримінально-процесуального права в рамках ЄС.

7. Правове регулювання співробітництва держав-членів ЄС у розслідуванні кримінальних діянь.
8. Спеціалізовані установи ЄС в кримінально-правовій сфері.
9. Європейський ордер на арешт і взаємне визнання судових рішень по кримінальним справам.
10. Антитерористичне законодавство ЄС.
11. Правові акти Ради Європи: європейське кримінальне право.
12. Європейська екстрадиція.
13. Європейська правова допомога.
14. Правові акти Ради Європи: арешт та конфіскація доходів, отриманих злочинним шляхом.
15. Європол: правові основи діяльності.

Рекомендована література

1. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн. за заг. ред.. В.І. Муравйова. К.: Ін Юре, 2015. Кн.. перша: Інституційне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 312с.; Кн.. друга: Матеріальне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 456 с.; Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 408с. Кн. четверта: Матеріальне право Європейського союзу. К.: Ін Юре, 2016.
2. Fletcher M., Herlin-Karnell E., Matera C. The European Union as an Area of Freedom, Security and Justice, Routledge, 2016.
3. Mitsilegas V. EU Criminal Law after Lisbon: Rights, Trust and the Transformation of Justice in Europe, Hart, 2016.
4. Mitsilegas V., Di Martino A., Mancano L., The Court of Justice and Criminal Law: Leading Cases in a Contextual Analysis, Hart, 2019.
5. International Cooperation in Criminal Matters// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://help.elearning.ext.coe.int/mod/scorm/view.php?id=94367>

VIII. Структура ЄС

1. Міжнародно-правовий статус Європейського Союзу.
2. Європейський парламент як представницький орган інституційної системи Євросоюзу.
3. Європейська рада як політичний координаційний інститут ЄС.
4. Рада Європейського союзу як законодавчий та виконавчий інститут структури Європейського Союзу.
5. Комісія ЄС: місце та роль в системі інститутів Євросоюзу.
6. Загальна характеристика судової системи ЄС.
7. Права людини у практиці Суду ЄС.
8. Рахункова палата як інститут фінансового контролю ЄС.
9. Європейський центральний банк в умовах євроінтеграції.

10. Економічно-соціальний комітет, як дорадчий орган ЄС.
11. Комітет регіонів Європейського Союзу: загальна характеристика.
12. Агенції Європейського Союзу: поняття та види.
13. Інститут Омбудсмена в структурі ЄС.
14. Європейський інвестиційний банк як установа ЄС.
15. Співробітництво України та установ Європейського Союзу

Рекомендована література

1. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2021. – 484 с.
2. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова К. : Ін Юре, 2015 -312 с.
3. Право Європейського Союзу. Європейське право прав людини (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / [Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2021. – 256 с. ISBN 978-966
4. Петров Р.А. Право Європейського Союзу / За ред. Петрова Р.А. К.: Істина, 2017. 386 с.

ІХ. Європейське комерційне право

1. Поняття та особливості європейського комерційного права.
2. Загальна характеристика та особливості укладення і розірвання комерційних договорів.
3. Вільний рух товарів в ЄС.
4. Посередницькі договори в торгівлі.
5. Організаційні договори в торговому обороті.
6. Засади вільного пересування осіб у ЄС.
7. Свобода надання та отримання послуг в ЄС.
8. Регулювання відносин цивільно-правового типу в ЄС.
9. Корпоративне право ЄС.
10. Особливості торговельного права ЄС.
11. Конкурентне право ЄС.
12. Захист прав споживачів ЄС.
13. Інвестиційне право ЄС.
14. Гармонізація права інтелектуальної власності в ЄС.
15. Правове регулювання електронної торгівлі в ЄС.

Рекомендована література

1. Право Європейського Союзу: підручн. / за ред. О.К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.
2. Муравйов В. І. Книга друга: Матеріальне право Європейського Союзу / В.

1. Муравйов, К. В. Смирнова, І. В. Влялько та ін. К.: ІнЮре, 2015. 456 с.
3. Муравйов В. І. Книга четверта: Матеріальне право Європейського Союзу / В. І. Муравйов, С. Д. Білоцький, О. О. Гріненко, М. О. Медведєва та ін. К.: ІнЮре, 2016. 400 с.
4. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
5. Adamski, Dariusz. Redefining European Economic Integration. Cambridge University Press, 2018
6. Barnard, Catherine, and Steve Peers, eds. European Union law. Oxford University Press, 2017
7. Christopher Vajda; The EU and Beyond: Dispute Resolution in International Economic Agreements, European Journal of International Law, Volume 29, Issue 1,8 May 2018, Pages 205-224

X. Академічна культура та етика у вищій школі

1. Визначення академічної доброчесності у контексті поняття академічної культури.
2. Історія проявів академічної нечесності й формування системи каральних заходів за недоброчесну поведінку.
3. Обман як різновид академічної не доброчесності.
4. Різновиди академічного плагіату. Плагіат і помилки цитування.
5. Форми дослідження правил дотримання академічної доброчесності.
6. Роль взаємодії особистості і колективу у формуванні доброчесної моделі поведінки в академічному середовищі.
7. Основні характеристики наукового стилю мовлення й академічного письма.
8. Основні жанри і мистецтво пишного мовлення.
9. Моральне регулювання використання науково-технічних досягнень.
10. Культура підготовки та оформлення наукового тексту.
11. Принципи та правила підготовки науково-дослідних праць та наукових текстів.
12. Загальна характеристика ділових паперів, їх візитна картка та стиль ділового спілкування.
13. Плагіат: проблеми виявлення та засоби попередження.
14. Проблеми з дотриманням академічної доброчесності пов'язані з роботою в інтернет-середовищі.
15. Культура використання інформаційних технологій в підготовці наукового тексту.

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети

- поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
- 2.Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Упорядники матеріалів: В. Бахрушин, Є.Ніколаєв. Електронне видання. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxq9/view
- 3.Ніколаєв Євген. Як просувати цінності академічної доброчесності в українських університетах? Освітня політика. 09.02.2018 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.donnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/8/2019/08/YAk-prosuvati-czinnosti-AD-u-vishah.pdf>
- 4.Schemo Diana Jean. University of Virginia Hit by Scandal Over Cheating. The New York Times. May 10, 2001. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.csie.ntu.edu.tw/~lyuu/virginia.html>
5. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий концепт. AcademiQ. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-mifichnakontseptsiya-chy-diyevyj-kontsept/>

XI. Європейське фінансове право

1. Європейське фінансове право як галузь права ЄС: загальна характеристика.
2. Джерела європейського фінансового права.
3. Вільний рух капіталів і платежів як один з базових принципів Внутрішнього ринку ЄС.
4. Лібералізація руху капіталу за правом ЄС.
5. Правове регулювання ринку цінних паперів в ЄС.
6. Правове регулювання кредитних відносин в Європейському Союзі.
7. Економічний та валютний союз в рамках ЄС
8. Банківське право Європейського Союзу: загальна характеристика
9. Принципи бюджетного права Європейського Союзу.
10. Основні засади податкового права Європейського Союзу
11. Особливості функціонування Європейської системи Центральних банків.
12. Європейський інвестиційний банк.
13. Європейський банк реконструкції та розвитку.
14. Співробітництво Україні та ЄС в фінансовій сфері.
15. Співпраця між Україною та ЄС в сфері боротьби з фінансуванням тероризму.

Рекомендована література

1. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали. Харків: Право, 2015. 328 с.
2. Муравйов В. І. Книга друга: Матеріальне право Європейського Союзу / В. І. Муравйов, К. В. Смирнова, І. В. Влялько та ін. – К.: ІнЮре, 2015. – 456 с.
3. Муравйов В. І. Книга четверта: Матеріальне право Європейського Союзу /

В. І. Муравйов, С. Д. Білоцький, О. О. Гріненко, М. О. Медведєва та ін. – К.: ІнЮре, 2016. – 400 с.

4. Право Європейського Союзу. Особлива частина: навч. посіб. (з урахуванням положень Лісабонського Договору): Рекомендовано МОН України / Т.О. Анцупова, М.Р. Аракелян, О.К. Вишняков та ін. Київ: Істина, 2010. 528 с.

XII. Академічне юридичне письмо (Academic Legal Writing)

1. «Академічне юридичне письмо (Academic Legal writing)»

1. Background to Writing
2. Avoiding Plagiarism
3. From Titles to Outlines Evaluating Texts
4. Understanding Purpose and Register
5. Selecting Key Points. Note-making
6. Paraphrasing. Summary Writing
7. Combining Sources
8. Framing Your Thoughts
9. Phrasing Your Sentences
10. Principles Mainly for Analytical and Persuasive Writing
11. Principles Mainly for Legal Drafting
12. Principles for Document Design
13. Principles for Document Design
14. Formal Letters. CVs
15. Reporting and Designing Surveys. Taking Ideas from Sources

Рекомендована література

1. Evans V., Dooley J., Smith D.J. Law Career Path Law /V.Evans, J.Dooley, D.J.Smith - Newbury: Express Publishing, 2011. – 40 p.
2. English for law Students. What is Law?: Training manual / Укл. Петренко О. Д. – Чернівці: Рута, 2009. – 76 с.
3. Murphy, Raymond Essential Grammar in Use / Raymond Murphy. Cambridge University Press, 2013. – 319 p.
4. Oxford Practice Grammar Intermediate / John Eastwood. Pap: Cdr Ed., 2014. 425 p.
5. Paterson K. Oxford Grammar for EAP: English grammar and practice for Academic Purposes. Oxford: OUP Oxford, 2013. 288 p.

ХІІІ. Громадянство в ЄС

1. Права людини в ЄС: загальні положення.
2. Еволюція поняття „громадянство” та специфіка інституту громадянства ЄС.
3. Основи правового статусу людини в Хартії ЄС про основні права 2000р.
4. Наднаціональне громадянство: загальні положення.
5. Механізм захисту прав людини в ЄС.
6. Політико-правовий статус громадянина ЄС.
7. Соціально-економічні гарантії громадян ЄС.
8. Інституційні гарантії захисту права громадян в ЄС.
9. Правові засади спільної імміграційної політики ЄС.
10. Інструментарій Європейської політики сусідства.
11. Нормативні акти видані в рамках медичних прав громадян ЄС.
12. Дипломатичний захист громадян ЄС.
13. Майнова відповідальність держав-членів за порушення прав, установлених нормами ЄС.
14. Хартія ЄС про основні права 2000р. про громадянство ЄС.
15. Вибірчі права громадян ЄС.

Рекомендована література

1. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн. за заг. ред.. В.І. Муравйова. К.: Ін Юре, 2015. Кн.. перша: Інституційне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 312с.; Кн.. друга: Матеріальне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 456 с.; Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 408с. Кн. четверта: Матеріальне право Європейського союзу. К.: Ін Юре, 2016.
2. Право Європейського Союзу: підручн. за ред. Вишнякова. Одеса: Фенікс, 2013. 883с.
3. Craig P., Gráinne de Búrca EU Law: Text, Cases, and Materials UK Version (7th edn), Oxford University Press, 2020, 1440 p.
4. Яковюк І.В. Громадянство ЄС: поняття і співвідношення з національним громадянством. Проблеми законності. 2010. Вип. 107. С. 13-22.
5. А. Вирозумська. Процедури судового захисту в праві ЄС. – Навчальний посібник. К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2005. – 145с.